

Ralph Midgley
24 Stanlwell Rise
SCUNTHORPE
North Lincolnshire
DN17 1TF

YELOD DEGLULID
NÜM 12 DEKUL 2005 (Pads 88 jü 100)

O Volapükaflens Valöpo!

Finü yel at, vilob danön ladöfiküno flenis et, kels eyufoms obi dub laut lartügas nitedik, äsi alikani, kel elebonedon gasedili obsik dü yel. Spelob vemo, das etuvols oni nitediki, e das ovilons dönuön lebonedi onas.

Nutimo Kritid binon vamikum, ka bü yels luldeg, ab ekö konotil keinik, kel magon Kritidazälis büik:

„Vilagans bäldik sagons, das adelo no nifos tü Kritid. Ab atna vö onifos!

Del bü Kritidasoar binon glumidik, ab dü neit jenos votafomam magivik; nif dofalon e tegon felis äs folgulem neleigik.

Tü göd Kritidasoara goloy plödio ad bumön nifamani, täno, pos fidäd, ramenoy peinabimi e lägatuigis. Su lomioveg, primos ad nifön dönu. Poso kanitoy kritidazälalidis plödü glüg, poso zü vilag lölik.

Mens maifükons domayanis okas e lofons bastetilis svidik vönaoloveik e drinedis hitik.

Lätiküno bed vamik benogetedon alani, ab no büä lägoy stogi len bed e lülogedoy nifi balna dönu..

Kritidazäl sinifon luükömi flenas, balans pos votikans, filöpi lelitik e fidedi hitik; binos Kritidazäl nifik memidovik, sodas fütüro kanoy i konön ciles atosi, leigoäs bäldikans timü at memons yelis epasetiköl."

Lo magod jönik at, vilom sedön Glidis Gudikün flenes Volapüka Valöpo

Ralph

SMILOBSÖS

HIT NO TÖBON OBI !

„Kiöpio olifädol-li vakenis ola atyelo?" äsäkob fleni oba.
„Ovakenob in el Sorrento!" ägespikom lanäliko.
„Ab no sevol-li, das vamot us binon grads züldeg in jad?" äfövob.
„Ab no nedob seidön obi in jad!" äsagom smililölo.

MAN KLINIK

Man yunik ävisitom maketi smalik, e kleiliko no ädesinom ad remön canis. Lädül po bal dünetatabas äsagof ome: „Vilol-li remön penetabukili at?"
„No!" Neai penob penetis," ägespikom.
„Kikodo täno no remol-li päkili zigarülas?" äfövof.
„Ab no smökob !" ägespikom.
„Ag !" äseifof. „Nitedälol-li dö büg at jokoladas?" äsäkof omi.
„No! Neai fidob jokoladis!" ägespikom.
„Ekö diled soba, no vilol-li remön oni?" äsäkof lädül.
Nenzogo man yunik äsumom sobi ed äpelom oni.

KIN FIDON-LI MÖDIKUMO?

Läd pinädik ävisitof nimagadi, ed älülogedof leonis, kelis äfidoy.
Äsüpädof, das no ägetons nulüdoti mödikum.
„Binon dil smalik mita pro leon!" ävokädof.
„Binon dil smalik pro ol, o läd!" ägespikom nimigalädan, „ab saidon pro leon!"

CÜT MILITIK

Ün del seimik soldat älülogedom smitani, kel äkipom safaferi in fil.
„Moö se smitöp oba!" ävokädom smitan, ed änilükom safaferi glutöl nude soldata.
Ab soldat ägespikom: „If givolöv obe könädi largentik, ob oläkob oni!"
Smitan ätuvom könädi largentik in pok oka, ägivom oni ome, ed

→ fövot su pad 99

PÜKS IN TOGOVÄN

(Fa hiel Robert Pontnau)

Ven dalogoy vödabuki, logoy suviküno, das pük Togovänanas binon Fransänapük. Ab jenöfo binos mödo komplitikum.

Reiganef e nivers gebons fümiko Fransänapüki. Binon pük cifik in juls. In süts logoy ti ai reklamis Fransänapüko, pläamü sulüd läna, kö kanoy logön reklamis anik id in el Evepük. Ab tävölo vegü Togovän konstatoy vifiko, das lif aldelik jenon me Frikopapüks.

Fransänapük binon pük calöfik läna, e Togovän dalabon pükis netik tel: püki bal netik in sulüd, sevabo: el Evepük, e püki bal netik in nolüd, sevabo: el Kabyepük.

Püks bofik at ninädons te padi lafik in delagased balik läna.

Jenöfo liloy dialegis mödik. Püks bofik binons püks vögädik. Frikopamens buükons ad gebön Frikopapükis.

El Evepük paspikon noe in Togovän, abi in Ganayän ed in Beninän. Dalabon literati lekanik. Leduton lü el Kwa-pükagrup.

El Kabyepük no paspikon somödo, ab binon too suemovik tefü püks votik se pükagrup ot, sevabo: el „Ten"-pük, el „Loso"-pük e püks anik. Leduton lü el Gur-pükagrup. Pükagrup at labon subsatakladis mäl, kelis memosevoy medü finot vöda. Noam värbik jenon me lunükam silaba balid värba.

Juls no tidons mödo me püks netik, bi mon ad atos defon. Dabinons dabükots anik, pato in el Evepük, e pato in Ganayän. Ab buks relik mödükumons in Frikopapüks valik. Lesedäbs ledino jäfikons me püks at.

Too binon blesir gretik ad lärnön pükis at, e ad lilön fredi lomänaspikanas ven foginan gebon püki onas.

Nitedälons-li Vietikans tefü Frikopamens, te dat fanonsös lanis onsik?

XII:92:2005

FALOK FIEDIK

Falok pleidik, honed deidik
Äseadon su jot zara reigik.
Ekö liev vifon da feled nen fon
E falok mofliton mö vif leigik.

Lievi deidon, fliti geidon
Falok jafäbi zare ya loföli,
Ab soafom nu zar, monitom za tumlar
Ad tuvön vati, klifao toföli.

E bovüli vata, jafoti nata
Löädom lü lips, vati pevälon.
Ab falok su jot, disino nen dot
Vati se bovül sui glun efälon!

E naeds nog kils, vils ta vils,
Falok esturon vati ledesirik.
Zar perom sufädi, äsi cädi,
Sumom faloki e ko näm fe virik
Deiflapom oni ta klif miserik!

Tän soldats zara, ekömöls mö milats
Ävokoms ome: „No drinolös vati!"
Neflen ko venen, bitölo nen fen
Vilom ole deada lebati!

E vöds zara gliföl; deada fe köl:
„O falok fiedik! Esavol obi
Kilna de lekäf, e jenöfo as bläf
Nen kesenäl edeidob oli!

VÖDS SAPIK

Flen gudik pardom flenis okik

GRAMATAGUL

Labob dotis tefü geb elas „tü" ed „ün" Küpedob gebi präpodas bofik at, kels jinons sinifön otosi. Vilob sevön, va dabinon nom tefü geb onas. Kofudob vemo in tef at!

In Vödabuk yela 1929 fa hiel Arie de Jong, präpods „tü" ed „ün" pagebons anikna kobo ad sinifön otosi. Samo:

tü/ün del balid; tü/ün kritid; tü/ün göd; tü/ün soar; tü/ün sudel

Nom gudik in tef at no dabinon. Ab buükob nomi fiedabik ven gebob Volapüki. Sekü atos, nom tefü geb präpodas „tü" ed „ün" binon nom sököl:-

1. Ven tefos timi fümik, geboy präpodi „**tü**"
2. Ven tefos timi nefümik, geboy präpodi „**ün**"

Seko penoy:

tü del balid; **tü** kritid; **tü** göd; **tü** soar; **tü** sudel

bi tims at binons fümiks.

Tefü präpod „**ün**" - ven tim binon nefümik, samo:

ün del seimik; **ün** vönäd; **ün** pasetüp; **ün** yels büikum

kö tim fümik no dabinon, seko geboy präpodi „**ün.**"

Penetolös, begö! i gebi vöda „**tüi,**" kel sinifon „*za*" tefü düps e bäldot, samo: **tüi** düp kilid (= no sevoy, va binos düp kilid u minuts deg bü düp kilid, u minuts deg pos düp kilid). I „bäldotom **tüi** yels luldeg" (= ba labomöv yelis foldeg u yelis mäldeg – no fümoy!)

E sümo, vöd „**ünü**" sinifon „*dulü.*" Samo: Ologob oli **ünü** vig bal (= Ologob oli u mudel, u tudel, u vedel, e r).

XII:94:2005

LIF FLADA
(Fövot konota fa hiel Hans Christian Anderson)

Del gretik äkömon fino. Vinitedan äsumom fladi ed äselom oni hipule smalik, kel äseitom moni sui dünetatab. Kitazöt pägivon ome e pul äpolom fladi kälöfiküno lomio.

Pul at älabom fädiko söri bäldikum labü logs braunik; äsmililof ai, ab älüsmililof pato lü melan yunik, kel ästudom in kadäm marenik. Tü vig epasetöl, ven ivedom stiran telid, isäkom jipuli smalik ad matikön ko om, e tü del, ven ikömon flad se kav, äzelons matirajani okas.

Äjenon pignig. Jipul smalik iseitof valikosi in bäset gretik: häm, fromad, sosits, bör gudikün äsi bod flifik e biskuts. I flad äseaton in bäset, e klüliko ädabinons i boveds e värets, e neifs e foks, igo särväts, bi jipul smalik ävilof mekön magädi gudik.

No fagik de top, kö älödons, äbinon fot; äbeivabons bei fot at in vab maifik: mot, fat, yunans tel e pär flenas yunik. Äválons topi maifik jönik ed äseidom okis su yeb us.

Fat äsumom fladi, äbreikom snili, ätirom koegabuoni se flad me koegitiret, ed äfulükom väretis. Ekö timül gretik lifü flad: alikan älöükon väreti oka, du fat äbenovipom päri yunik pötü matirajan.

Logods fredik kion! Äbinos gudik ad logön vini in värets, kels änidons in lit sola stralöl da fot.

„Gudö! Vob ola pefidunon," äsagom melan flade vagik, ed äjedom oni love jot.

Lügiküno flad äfliton da lut ed äfalon, stunidot stunidotas, ini bluk mu smalik, kel äflumon da fot. Flad äfloton fasiliko su vefils sofik - äfloton ed ästebedon.

XII:95:2005

Nilo äseadoms hipuls smalik tel su jol bluka nabik. Päpäskaroms. Sosus ilogoms fladi, ätiroms oni se vat ed äpoloms oni lomio.

Motül äneodof fladi nulik, bi blod bäldikün ämogolom melio ed ämutom kesumön fladi medina : konyak sa pits kodü stomagadols. Äjenädos fädo, das melan yunik at äbinom su naf ot as stiran telid obsik.

Naf ämosailon tü zädel sököl. No mutoy glömön, das atos äjenädos bü yels mödik. Naf vo äbinon naf gretik ed o! vio jönik älogoton sailölo vifo da vat!

Alan älediton de röletans e flens; äbinons smils e drens, e naf änepubon pianiko love horit.

Täv äprimon plöpo. Vien äbinon gönik, e pos muls anik naf äbinon milats liölas de lomän. E flad-li? Nu, no äkanon logön mödikosi, bi ästanon in top dagik. Konyak (sa pits) äbinon gutagik e päfidrinon, stomagadol u no, e bi flad ai fruton, nek ämojedon oni.

Ab ün del jeikik seimik, tep ärupädon süpo; vero äbinon letep. Sails pädasleitons, maats ätrovons, stiragub ädebreikon, e savabots pätroivons ini dilils. Levefs äjedons okis love däks e lodaspad nafa äbinon fulü vat. Fin änilikon.

Mu neläbiko stiran telid obsik älogom fädo fladi, äpenom su dil papüra „adyö!" rajanimatane oka, äjoikom oni ini flad ed ämojedom fladili loveboidio. Pos minuts anik naf it ästuron ed äsadon.

Flad äfloton su vat, su vefs nidöl. Ge e mo äfloton ko vien, ko bän e flud taida. Flad äspelon leziliko, das ek ötuvon

oki. Ästebedon ai . . .

Ed ün del seimik mel äjedon oni sui jol foginik. Jol äbinon jönik, sofik, e flad no päbreikon. Suno älükömom man; ätuvom fladi, älogom dili papüra, ed ägegolom lomio ko on. Ämaifükom fladi, ab liedo no äsevom püki peneda. Äjonom penedi mödikanes, ab neplöpo.

Poso flad älifädon lifi lügik. Dü yels mödik ästanon su cimamulür in bür tuvana; täno dil papüra pämojedon. Dü yels mödik äblibon in ramar ko cans nejerik votik, fino in kav. Ed atos idulos dü yels teldeg - yels lunik teldeg.

Täno, süpo, mödikos äjenos tefü flad. Fino äkömon lü bür grenitedana. Atan äfulükom fladi me gren ed äsedom oni, äs most nen vödad, läne votik, e sosus ilükömon lü län et, äsevon, das äbinon län lönik, ed älielon spikön püki oka.

Mödikos äjenos us, e yels äpasetikons. Ab flad obsik äbinon nämik. Ün del seimik äjenos zäl dissilik us, ed äblinoy oni se disnufaspad, kö ibinon jünu, äveadoy kandeli ini flad, ed äpladoy oni flanü flads votik in kedet lunik. Ädabinons us mens mödik, id äkömof jipul smalik pigniga, kö on ibinon vinaflad. Ab no nog äbinof matan, ed älifof ko tiks oka in pasetüp.

Täno äkömom gadan; äklinükom fladi, ed äbinon soäs ün dels büik, ven äfulon me vin, ab anu zälinoganükan ägivom oni bälunivaibane. Äfliton ini lut, i bälunivaiban, i ketävans ädrinons väreti fulik, e ko yö! lanälik äjedons fladi se bälunabäset.

Äfalon sui nuf domila in harat pöfik. Dilils gläta ärolons ve süt. Ab särvigil flada ädebreikon in dil bal, e läd

bäldik, kel älödof us, älasumof oni, äpolof oni, donadil löpo, ko koegabuon in bödacek as driniär pro kanair oka.

Neai äsevof, das äbinon särvigil flada *et*!

TÜ KRITID . . .

Göliko tü göd dela degkilid dekula, jiel „Lucia" kömof; jipul, labü herem lunik, blonik, kel padekon me linumastof, kobü järp* redik e ko kandel su kap. Po of kömons stimavomül e hipuls; jipuls me linumastof vietik peklotöl e nidüladek in herem, äsi hipuls me jits vietik peklotöl, labü häts lunik tipik e stels goldik su kap.

Kanitons eli „Lucia-kanit" benosevädik. Ini loms kömof el „Lucia," galükof fatüli, kel cedidom ad slipön! Tü soar, el „Lucia" lofof glutavini lepitik (= Svedänapüko : glögg).

Ma kaled vönik, neit dela degkilid dekula binon neit lunikum yela. Id äbinon zäladel jisaludana Litaliyänik nemü : „Lucia." In Litaliyän töbo zälizeloy jisaludani at ed el „Lucia" Svedänik labof nemömikosi kobädik ko jisaludan Litaliyänik.

Nem : „Lucia" dekömon de vöd latinik „lux," kel sinifon liti, ed in Svedän zälizeloy eli „Lucia" as jireg lita, sümbol spela, das lit ogekömon lü län pos dag lunik nifüpa.

Do izälizeloy eli „Lucia" in tops semik in Vesüda-Svedän jü yels balmil veltum, te ünü yels balmil zültum ezälizeloy eli „Lucia" valemo da Svedän.

Anu dunoy atosi tio in loms, juls e klubs valöpo, in malädanöps ed in takädaloms pro bäldikans, e zif alik labon eli „Lucia" lönik.

(järp = sash, large ceinture à noeud; Schärpe; fajín; cintura)

SON DIGIK SVEDÄNA

Svedän labon datuvanis e nolavanis, kels esevädükons läni at da vol lölik.

Datuvots hiela Alfred Nobel, kela veütikün äbinon dinamit, äliegükon omi levemo.

El Nobel pämotom in zif Stockholm de pals Svedänik. Pö bäldot lifayelas zül, äfeatävom ko famül oka lü zif St. Petersburg, kel äbinon cifazif Rusäna tü tim et.

Poso älödom in läns anik, ab ai älecedom oki as sifan vola. Neai äklemom netäti Svedänik, ed ätästumom in zif Paris tü yel 1895 medü Svedänapük.

Dil gretikün liega ätästumom ad Fünod; fieni de lemesed Fünoda at ävilom dilodön ini dils leigik lul ad premön utane, kel ibenodistükon oki mödiküno tefü literat, füsüdav, kiemav, sanav e konömav.

El Nobel id äbinom fünan püdiprema. Atos jinos ba bisarik, bi dinamit pegebon mödo in komips, ab el Nobel ävilom püdi su tal.

Gönäd püdiprema jenon in Norgän, ab gönäd premas votik jenon in zif Stockholm tü del degid dekula yela alik komü pär regik.

DÖ FIDÄDS DIFIK

Hipul, kel fidom te podis,
Sagom: „Dabinons ga trodis!"
  Bi fövom ga biti,
  No labom pötiti,
E hipul no sufom ga dodis!

Flen oba no plidom gaduti;
E matan no plidof ga guti
  Pötetilas loetik.
  Ekö säkäda fe kik!
Fifidons pötetis, gaduti!

XII:99:2005

äkipom safaferi nilü mud soldata.
Sumölo könädi, soldat äläkom oni, ed ämorönom vifiko.

E FINO, COG DE HIEL JOHN REDGWELL:

Ven logob vödemi Volapükik, senob alna desiri ad remön poszibi : „Müller!"

XII:90:2005

BÖDS - FLENS VOIK
(Fa hiel John Redgwell)

Sagoy, das flen gudikün mana binon dog. No baicedob. Cedü ob, flens gudikün menas binons böds. Geboy notodoti „Bödabreinan" ad sinifön diotani. Jenöfo böds vo no binons diotafs! Kanon-li-la diotaf, samo, flitön de Frikop lü Linglän nen kompad?

Böds memosevons menis, kels givons ones nulüdoti. Ven jüpoy in gad florüpo redablöts kömons ad sukön tailavumis e näsäkis. Nifüpo böds valasotik kömons ini gads menas, kels lägons nötis in bims oksik u jedons bodabrekülis sui yeb. Binos ai blesir gretik ad lülogön onis, sevölo, das eyufoy onis.

Ven älödob in dom labü gad, merul äpubon ti alna ven ästepob ini gad. Äjinon sagön: „Ojüpol-li pro ob, ud ogivol-li obe bodabrekülis? Pos dead fata obik, ämutob fealotädön ini lödatead. Äsenob vemo defi merula - flenül obik.

Kodü atos ädagetob vefapapagili nemü „Beauty" (Jönikül). Vefapapagil at äbinom flen vemo gudik dü yels jöl, ed äbinob vemo glumälik ven ädeadom. Ven jiflen oba – jimatan anuik oba - äkömof balidna lü lödatead obik, „Beauty" sunädo ävedom i flenül ofa. „Beauty" ädeadom ünü yel 1987. Sis tim et ai elabobs vefapapagilis.

Ünü yels 1990-id älabobs vefapapagilis kil, kelas nems äbinons : „Plum-Pudding," „Apple-Pie" e „Bluey." („Plum-Pudding" binon poszib, kel ninädon flukis pesigüköl; „Apple-Pie" binon „Podabastet" e „Bluey" binon „Blövikül"). Hiel „Plum-Pudding" (u brefiko : „Plummy") älifom dü yels deg kil!

Bo esmililol demü nems omas. Klu, ekö nems vefapapagilas anuik obas: „Cheesecake," („Fromadakek kokotik) e „Teacake," („Bodakek"), kel labom stenis su cüg oka, kels logodons äs bäls pesigüköl in bodakek!

Ven klinükob ceki vefapapagilas, jedob sidajalis ini yad, bi binons sids vü ons. Pijuns e spärs kömons ini yad ad fidön onis. Dü muls nifüpik, mevs seadons su nufs domas visoik. Jedob bodabrekülis sui yeb fo lödatead obsik pro ons. Mevs at memosevons obi, e sevons, das nulüdob onis. Ven segolob se lödatead, züflitons sus kap obik luvokädölo äsif ad sagön: „Labol-li nulüdoti pro obs?" Gespikob ones, sagölo: „Onulüdob olis ven ogekömob de zif." Ye egekömölo de zif, büä nulüdob mevis, glidob vefapapagilis obsik. Gesag omas binädon me yäl fredik kobü tov flitämas omsik. Böds vo binons flens gudik!

O reidans löfik, ven ologos redablötis su kritidakads, no glömolsös ad nulüdön bödis, bi binons flens obsik!

VILOB SPODÖN – VOLAPÜKO!

Flen nulik Volapüka, kel elautom lartügi pro gasedil obas – vilom spodön Volapüko ad lärnön plu dub geb mödikum püka. Ladet oma binon:

Robert Pontnau,
6 rue du Ségala,
F-31180 – CASTELMAUROU,
Fransän.

I dalabom ladeti bevüresodik, sevabo: naupontr@aol.com